

Asia Työsuhteessa luotu teos

Hakija A

Annettu 22.1.1992

Tiivistelmä *Työsuhteessa luodun teoksen osalta työnantaja sai työsuhteen perusteella teokseen käyttöoikeuksia. Tekijänoikeuksien siirtymisen laajuus ratkesi työsuhteen ehtojen perusteella. Tekijänoikeusneuvosto ei ottanut kantaa työ sopimuksen tulkintaan.*

SELOSTUS ASIASTA

Kääntäjä A on pyytänyt 7.11.1991 päivätyllä kirjeellä tekijänoikeusneuvoston lausuntoa siitä, miten tekijänoikeus säilyy kääntäjällä sellaisessa tapauksessa, että videoalalla toimiva yritys myy kääntäjän kuukausipalkkaisena tekemän käännöksen kaapelitelevisioyhtiölle. Tekijänoikeuksien luovutuksesta ei ole tehty kirjallista sopimusta.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt lausuntopyynnön ja esittää lausuntoon seuraavan.

Tekijänoikeuslain (404/61) 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Tekijänoikeus syntyy teoksen luojalle eli aina luonnolliselle henkilölle. Teoksen kääntäjällä on lain 4 §:n mukaan oikeus teoksen käännökseen, mutta hänellä ei ole oikeutta määrätä teoksesta tavalla, joka loukkaa tekijänoikeutta alkuperäisteokseen. Teoksen kääntämiseen on siten saatava lupa alkuperäisteoksen tekijältä.

Tekijänoikeuslain 2 §:n mukaan tekijänoikeus tuottaa tietyin lain 2 luvussa säädetyin rajoituksin yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin muuttamattomana tai muutettuna. Kappaleen valmistamisena pidetään myös teoksen siirtämistä laitteeseen, jolla se voidaan toisintaa, esimerkiksi tallentamista videonauhalle tai äänilevyille. Teos saatetaan yleisön saataviin,

kun se esitetään julkisesti esimerkiksi televisiossa tai kun sen kappale tarjotaan myytäväksi, vuokrattavaksi tai lainattavaksi taikka sitä muutoin levitetään yleisön keskuuteen. Tekijä voi siirtää 2 §:n mukaiset teoksen käyttöoikeudet toiselle, myös juridiselle henkilölle.

Tekijän moraalisisista oikeuksista säädetään tekijänoikeuslain 3 §:ssä. Sen mukaan tekijä on ilmoitettava hyvän tavan mukaisesti, kun teoksesta valmistetaan kappale tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin. Pykälässä kielletään myös teoksen muuttaminen tekijän kirjallista tai taiteellista arvoa tai omalaatuisuutta loukkaavalla tavalla tai teoksen saattaminen yleisön saataviin sanotuin tavoin loukkaavassa muodossa tai yhteydessä. Tekijä voi sitovasti luopua 3 §:n mukaisista oikeuksistaan vain tietyissä rajoitetuissa tapauksissa.

Tekijän 2 §:n mukaiset käyttöoikeudet ovat jaettavissa eri käyttötapojen ja -tarkoitusten mukaan sekä alueellisesti että ajallisesti. Tekijä voi niin ikään luovuttaa toiselle joko yksinomaisen käyttöoikeuden tai käyttöoikeuden ilman yksinoikeutta. Tekijä voi siten luovuttaa oikeutensa joko kokonaan tai osittain. Tekijänoikeuslaki ei edellytä tekijänoikeuden luovutusta koskevalta sopimukselta määrättyä muotoa. Kirjallisen sopimuksen lisäksi myös suullinen tai hiljaiseen yhteisymmärrykseen perustuva eli konkludenttinen sopimus voivat olla päteviä. Se, missä laajuudessa tekijänoikeudet kulloinkin siirtyvät tekijältä, ratkeaa siten tekijänoikeuden luovutusta koskevien sopimusten perusteella.

Tekijänoikeuslaissa on joitakin tekijänoikeuden luovutusta koskevia säännöksiä. Lain 28 §:n mukaan se, jolle tekijänoikeus on luovutettu, ei saa muuttaa teosta eikä luovuttaa oikeutta toiselle, ellei toisin ole sovittu. Sillä, joka tällaiseen oikeuteen vetoaa, on siten kiistatapauksessa todistustaakka siitä, että esimerkiksi edelleenluovutusosoikeudesta on sovittu.

Myös työsuhteessa luodun teoksen tekijänoikeudet syntyvät tekijälle. Työsuhteen perusteella työnantaja saa yleensä teoksen käyttöoikeuksia. Se, missä laajuudessa tekijänoikeudet siirtyvät työnantajalle, ratkeaa Työsuhteen ehtojen perusteella. Yleensä on katsottu, että tekijänoikeudet siirtyvät työnantajalle työnantajan normaalin toiminnan edellyttämässä laajuudessa, jolloin oikeudet teoksen muuhun käyttöön jäävät tekijälle. Asiaan saattaa vaikuttaa myös asianomaisella alalla vakiintunut yleinen käytäntö oikeuksien siirtymisestä.

Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että sen toimivaltaan kuuluu lausuntojen antaminen ainoastaan tekijänoikeuslain soveltamista koskevista kysymyksistä. Tekijänoikeusneuvosto ei siten voi tutkia esillä olevaan asiaan liittyviä näyttökysymyksiä eikä ottaa kantaa yksittäisen sopimuksen tulkintaan. Tekijänoikeusneuvosto tyytyy näin ollen viittamaan edellä mainittuihin tekijänoikeudellisiin näkökohtiin, jotka tulee yksittäistä sopimusta tulkittaessa ottaa huomioon.

Jos työntekijän teosta on käytetty laajemmin kuin työtä tehtäessä on so-
vittu tai voidaan näyttää tarkoitetun, kysymys on teoksen luvattomasta
käytöstä ja työntekijällä on tällaisesta käytöstä maksetun palkan lisäksi
oikeus erilliseen korvaukseen.